

Sensurveiledning SOS1016 H-2015

Et fellestrekk ved begge eksamensoppgavene er at de åpner opp for mange typer tolkninger hvor kandidatene får mulighet til å dokumentere kunnskap om den norske modellen, ferdigheter i sosiologisk analyse og kritisk refleksjon. Temaene er dekket i flere bidrag på pensum og ut fra ulike vinklinger.

Kandidatene skal besvare en av oppgavene:

Oppgave 1

I boka «Tillit i Norge» av Helge Skirbekk og Harald Grimen (2012) blir Norge omtalt som et høytillitsland. «I internasjonale diskusjoner om tillit pågår det kamper om forståelser og definisjoner. Definisjoner oppstår ikke i vakuum, og hva slags samfunn de oppstår i, vil påvirke forståelsen av tillit» (s. 11-12). Redegjør for hvordan tillit blir skapt og re-skapt i den norske samfunnsmodellen. Drøft deretter ut fra sentrale deler av pensum faktorer som kan utfordre det høye tillitsnivået.

Levin m.fl. drøfter i boka «Demokrati i arbeidslivet» hvordan tillit er en sentral dimensjon i den norske modellen, og hvordan tillit blir skapt og reskapt. Det er fullt mulig å avgrense besvarelsen til enten samarbeidsmodellen, arbeidslivsmodellen eller velferdsmodellen, alternativt mikro- og makromodellen. Det gir positiv uttelling om kandidaten trekker vekslers på begrepet sosial kapital (se Hernes i rapporten «Den norske mikromodellen»). Sentrale momenter til drøftingen finnes også i kap. 2 av Ravn i Bungum, Forseth og Kvande «Den norske modellen», og hos Dølvik m.fl. i rapporten «Den nordiske modellen mot 2030 - Et nytt kapittel?». En sterk besvarelse gir en god oversikt og forståelse av fenomenet tillit i den norske modellen (eksempelvis høy tillit mellom ledere, tillitsvalgte og arbeidstakere, tillit i treparts-samarbeid og institusjonaliserte ordninger for kollektiv lønnsdannelse eller høy tillit til velferdsstat og velferdsytelser). En middels besvarelse har en akseptabel gjennomgang av fenomenet tillit i den norske modellen, og utviser en viss grad av vurderings-evne og selvstendighet i drøftingen. En svak oppgave redegjør overfladisk om tillit og hva det betyr i den norske modellen, har store hull i emnerelevant litteratur, og kandidaten viser manglende vurderingsevne i drøftingen.

Oppgave 2

Utvidelsene av EU i 2004 og 2007 økte arbeidsinnvandringen fra Øst-Europa til Norge. Drøft i hvilken grad denne arbeidsinnvandringen representerer en utfordring eller vitalisering av den norske modellen basert på pensumlitteraturen.

Hovedreferansene er boka til Bungum, Forseth og Kvande «Den norske modellen» (spesielt kap. 8 til Eldring, kap. 9 til Rasmussen og Mjønes, kap. 11 til Strabac og Valenta, kap. 14 til Isaksen og kap. 16 til Rogstad), samt Brennpunkt-dokumentaren «Berre ein polakk». Arbeidsinnvandrerne fra Øst-Europa har noen fellestrekk, men er også en uensartet gruppe, slik det framkommer i analysene av østeuropeiske bygningsarbeidere og håndverkere, latviske sykepleiere og eventuelt au pairer (men

flertallet av dem er filippinere, se kap. 15 til Bikova). Det åpner for flere innfalls- vinkler og kombineringssevne, slik som bransje- og kjønn. Arbeidsinnvandringen har vært viktig for verdiskapingen i Norge. Mye av rekrutteringen har skjedd i bransjer med små kvalifikasjonskrav og lav organisasjonsgrad. Norske arbeidslivsreguleringer har blitt satt under press, og mange av arbeidsinnvandrerne risikerer uverdige, risikofylte og helseskadelige arbeidsvilkår. Den norske modellen blir undergravd om vi får et todelt arbeidsmarked som genererer ulikhet. Bærekraften til den norske velferdsmodellen blir også utfordret, noe som blir drøftet inngående i NOU 2011:7 Velferd og migrasjon. Et sentralt poeng hos Isaksen, kap. 15 i «Den norske modellen», er at deler av dagens «usynlige velferdsstat» også har fått en transnasjonal dimensjon hvor det usynlige og ulønnede husarbeidet og omsorgsarbeidet har blitt satt ut («outsourced») til mindre velstående land. En sterk besvarelse nyanserer hvem arbeidsinnvandrerne er og deres arbeidsvilkår. Dette blir etterfulgt av en fyldig drøfting som vektlegger det doble med arbeidsinnvandring – både positive og utfordrende sider basert på pensumlitteratur. En middels besvarelse gir en god oversikt over arbeidsinnvandringen, men har visse svakheter når det gjelder analyse og drøfting. En mangelfull besvarelse har svært overfladisk oversikt over temaet, og har lite eller ingen drøfting basert på pensumlitteratur.